

De gezichten achter asielopvang in Molenlanden

Het is voor veel mensen moeilijk voor te stellen: huis en haard verlaten omdat het niet meer veilig is in je eigen land en buurt. Door oorlog, door je huidskleur of door je religieuze voorkeur. Je moet abrupt je huis, werk en het schoolplein van de kinderen achterlaten op zoek naar veiligheid, rust, en een nieuw begin.

Voor duizenden mensen is dat helaas geen voorstelling, maar de werkelijkheid van vandaag. Ze leggen een lange en onzekere weg af naar een nog onbekende plek voor een nog onbekende periode. Maar wie zijn nou de mensen die in Molenlanden terechtkomen? En wie zijn de mensen die met zoveel passie de vluchtelingen begeleiden in de integratie en ervoor zorgen dat ze zich thuis voelen?

In Molenlanden zien wij het als onze verantwoordelijkheid om die mensen die alles zijn kwijtgeraakt, tijdelijk onderdak te bieden. Niet omdat het moet, maar omdat wij geloven in menselijkheid en in omzien naar elkaar. Want opvang is niet alleen een bed en een dak. Het gaat ook om een gevoel van welkom zijn, om wederzijds begrip, om samenleven. Alleen met elkaar kunnen we menselijke én wenselijke oplossingen vinden. Daarom organiseert gemeente Molenlanden vijf bijeenkomsten om hier samen met inwoners over in gesprek te gaan. Denkt u ook mee?

Hoe zit het eigenlijk?

Vluchteling, alleenstaande minderjarige vreemdeling (amv), statushouder, Oekraïner. De vele termen en benamingen zijn voor veel mensen onduidelijk. Tijd voor wat opheldering.

Vluchteling of asielzoeker

Een vluchteling is iemand die zijn of haar eigen land is ontvlucht door oorlog of andere levensbedreigende situaties en veiligheid zoekt in een ander land. Dat kan gaan om een Oekraïner of iemand uit een ander land. Een asielzoeker is een vluchteling die asiel (verblijf) heeft aangevraagd in Nederland en afwacht of hij inderdaad in Nederland mag blijven. Meestal komen zij uit landen als Syrië, Eritrea of Afghanistan. Deze vluchtelingen zijn verplicht taallessen en een inburgeringscursus te volgen. De landelijke overheid heeft bepaald dat zij pas mogen werken als zij minimaal zes maanden in Nederland zijn.

Volgens de Spreidingswet moet Molenlanden 244 vluchtelingen opvangen. Daarvan vangt de gemeente er momenteel 58 op.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling (amv's)

Amv's zijn vluchtelingen jonger dan 18 jaar die zonder ouders of voogd naar Nederland zijn afgereisd. Zij zijn hun ouders verloren of hebben alvast veiligheid gezocht in afwachting van hun ouders of voogd. Zij hebben in Nederland asiel aangevraagd en verblijven hier terwijl ze die procedure afwachten. Deze jongeren worden tot hun 15e opgevangen bij pleeggezinnen. Van hun 15e tot 18e worden ze door het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) op kleinschalige opvanglocaties ondergebracht. Via jeugdbeschermingsorganisatie Nidos krijgen zij een voogd toegewezen en 24 uur per dag speciale begeleiding. Zo wordt gezorgd dat ze zich zo goed mogelijk kunnen aanpassen en de heftige ervaring kunnen verwerken. Net als alle jongeren in Nederland is ook deze groep leerplichtig. Rond hun 18e verjaardag worden ze, indien ze nog geen verblijfsvergunning hebben gekregen, overgeplaatst naar een regulier AZC.

Gemeente Molenlanden moet volgens de Spreidingswet 39 amv's opvangen, maar vangt er momenteel geen op.

Oekraïners

Oekraïners zijn hun land ontvlucht door de oorlog tussen Oekraïne en Rusland. Zij vallen onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Met die RTB status mogen zij zich vrij vestigen in Nederland, krijgen ze leefgeld en medische zorg en mogen ze werken en studeren. De Oekraïners die werken, betalen een eigen bijdrage en ontvangen geen leefgeld. De gemeente Molenlanden is verantwoordelijk voor het beheer en exploitatie van de gemeentelijke opvanglocaties. Oekraïners verblijven niet in AZC's en het COA speelt bij de opvang van deze doelgroep geen rol. Het aantal Oekraïners in een gemeente mogen niet worden megeteld in de opgave van de Spreidingswet.

Er geldt voor Molenlanden een opgave voor 456 Oekraïners, maar dit is niet wettelijk vastgelegd. In Molenlanden worden momenteel bijna 400 Oekraïners opgevangen, waarvan 160 in de particuliere opvang.

Statushouders

Statushouders zijn vluchtelingen die door hun asielprocedure heen zijn gekomen en een verblijfsstatus hebben gekregen. Zij mogen met die status in ieder geval vijf jaar in Nederland blijven. De Rijksoverheid bepaalt hoeveel statushouders gemeenten een plaats moeten geven om te wonen. De verdeling over gemeenten hangt af van hoeveel mensen er in een gemeente wonen. Hoewel de gemeente Molenlanden in de eerste helft van 2025 de taakstelling niet volledig heeft gehaald, wordt er actief gewerkt aan oplossingen. Ondanks uitdagingen zoals woningtekort en beperkte doorstroming, zoekt de gemeente naar innovatieve woonvormen.

Gemeente Molenlanden heeft in 2025 de taak om 71 statushouders te huisvesten en 17 kleinschalige woonplekken voor amv's aan te bieden. Tot juni 2025 heeft Molenlanden 31 statushouders kunnen huisvesten.

Wie is waarvan?

Vluchtelingen melden zich aan bij het COA in Ter Apel en vragen asiel aan bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Vanuit Ter Apel krijgen zij een opvangplek toegewezen ergens in Nederland waar ze hun asielprocedure afwachten. Het COA is verantwoordelijk voor de veiligheid en leefbaarheid op de opvanglocaties en zorgt ervoor dat vluchtelingen integreren in de samenleving. De gemeente moet locaties aanbieden aan het COA en zorgt voor het dagelijks beheer. Alle kosten van de opvanglocatie worden door de Nederlandse overheid betaald via het COA. In gemeente Molenlanden beheert het Rode Kruis de opvanglocatie. Het Rode Kruis wordt in dit geval gefinancierd door het COA. Oekraïense vluchtelingen doorlopen een andere procedure dan vluchtelingen uit andere landen. Zij melden zich bij aankomst in Nederland bij een landelijk of regionaal meldpunt. Van daaruit worden ze doorverwezen naar een gemeente. Daar schrijven ze zich in om gebruik te kunnen maken van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). De kosten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen worden betaald door de EU, de Nederlandse overheid en gemeenten. Gemeenten krijgen hiervoor een normbedrag vergoed per Oekraïense vluchteling.

▼ Plattegrond met huidige opvanglocaties

Vluchtelingen in Molenlanden

Gemeente Molenlanden vangt momenteel bijna 400 vluchtelingen op uit Oekraïne en 60 vluchtelingen uit andere landen. Waar verblijven zij precies?

Vlnr: Svetlana, Sophie, Nathalie en vrijwilliger Bets bij 'De Arend'

Oekraïense moeders en dochters voelen zich thuis in Ottoland

Ottoland – De vijf Oekraïense vrouwen in Ottoland wonen al zo lang in het verenigingsgebouw van de hervormde kerk dat de Oekraïense vlag die er wapperde inmiddels is versleten. Ze voelen zich opgenomen in het dorp.

In maart 2022 vluchtten Svetlana Halaievskaja (42), haar dochters, Nicole (16) en Daniëlle (14) en haar buurvrouw Nathalie Marchuk (45) met haar dochter Sophie (17) voor de bommen die het Russische leger op hun stad Odessa liet vallen. In hun gemeenschappelijke woonkamer, aan een tweedehands tafel, vertellen ze over hun vlucht. Svetlana: "Het leger beschoot Odessa vanaf schepen in zee. We hebben vier uur lang onder ons huis geschuild. De hele dag ging het alarm en we moesten onze gordijnen dicht laten. Het was zwaar. Na een maand besloten we te vluchten."

Vakantie

Ook de vlucht was moeilijk. "Je kon nauwelijks aan brandstof voor je auto komen", vertelt Svetlana. "We moesten een heel lange omweg maken, per auto, bus en vliegtuig. De eerste vijf dagen verbleven mijn dochters en ik bij de familie Korevaar in Goudriaan. Nathalie en Sophie logeerden in Ottoland." Sophie: "Toen de oorlog uitbrak, werden we uitgenodigd door een vroegere klasgenoot van mijn vader die met een Nederlander is getrouwd en in Ottoland woont. De eerste weken voelden voor mij als vakantie."

Al snel kregen de vrouwen veel hulp van mensen uit Ottoland. Een van hen is Bets Zwartbol. "De hervormde kerkenraad besloot om het kerkelijke verenigingsgebouw 'De Arend' aan te bieden", vertelt ze. Sophie: "Omdat wij in Ottoland logeerden, wilden Svetlana en haar dochters ook graag naar dit dorp."

Overigens zijn ze eigenlijk met zijn zevenen: ook hondje Perzik kwam mee uit Oekraïne en Daniëlle kreeg in Ottoland een klein katje, Charlie.

Alles achterlaten

De vrouwen leven met grote zorgen over familie en vrienden die ze achterlieten. Nathalie: "Elke ochtend check ik mijn telefoon, om te bekijken wat er gebeurt in Odessa. Ook bel ik mijn man in het leger." Sophie: "Elke avond bombarderen ze Odessa en andere steden. Mijn vader vecht aan de grens." Svetlana, met tranen in haar ogen: "We moesten alles achterlaten. Ook mijn ouders zijn daar nog."

Na drie Ottolandse jaren voelen ze zich thuis in het dorp. Ze zijn dankbaar voor alle hulp en leerden alle vijf fietsen. Svetlana spaarde een auto bij elkaar door te werken in de horeca en als kapster. "Nu pak ik boodschappen in bij online-supermarkt Picnic in Dordrecht." Ook Nathalie werkte in de horeca. "Voor mij is de taal een probleem", vertelt ze. "Ik leer hier nu twee talen: Engels en Nederlands. Mensen geven me af en toe tijdelijk werk en als accountant werk ik online voor opdrachtgevers in Oekraïne."

Toekomst

De drie tieners bezochten aanvankelijk de Internationale Schakelklas in Gorinchem. Sophie ging daarna naar de havo op het Fortes Lyceum in Gorinchem en volgt nu de opleiding Marketing & Communicatie in Utrecht (mbo). Nicole gaat naar ROC Midden-Nederland en Daniëlle naar Yuverta in Ottoland. Sophie vindt het niet makkelijk om na te denken over haar toekomst. "Misschien wil ik na mijn studie eerst nog een tijdje in Nederland blijven. In ieder geval wil ik hier ook hbo doen. Als de oorlog over is, wil ik een studentervisum. Ik date met een Nederlandse jongen, we zien hoe dat gaat." Svetlana en Nathalie weten nog niet wat ze in de toekomst zullen kiezen.

Het is de bedoeling dat de vrouwen naar Giessenburg verhuizen als de vluchtelingenopvang daar klaar is. Ze staan niet te trappelen. Sophie: "Als het kan, zouden we hier willen blijven. We zijn gewend aan elkaar en aan Ottoland. Maar natuurlijk zijn we heel dankbaar voor elke mogelijkheid die we hier krijgen. We zijn hier veilig."

'Zó waardevol en vaak levensveranderend'

Vele vrijwilligers steken in Molenlanden de handen uit de mouwen om vluchtelingen uit Oekraïne en andere landen op te vangen en ondersteuning te bieden. Inzet die veel meer oplevert dan wat het 'kost', is de ervaring van één van hen: Peter Kwakernaak uit Groot-Ammers. "Wat voor ons een kleine moeite is, is voor de mensen die we helpen zó waardevol en vaak levensveranderend."

De reacties op een online artikel over de start van de gemeentelijke opvang in Groot-Ammers, kort na de

VRIJWILLIGER PETER KWAKERNAAK Al jaren vrijwilliger bij opvanglocatie Groot-Ammers

aanval van Rusland op Oekraïne, vormden voor Peter Kwakernaak de aanleiding om zich aan te melden als vrijwilliger. "Een aantal daarvan waren negatief. Ik schaamde me daarvoor en dacht: hoe ga ik daarmee om? Ik besloot om als een soort tegenhanger mij juist voor deze vluchtelingen in te zetten."

Zijn aanbod werd met open armen ontvangen. Zeker in die eerste maanden, waarin onder grote tijdsdruk de opvang handen en voeten moest krijgen. "Het was pionieren", blikt Kwakernaak terug. "De meest basale zaken moesten snel worden geregeld. Meubels halen bij kringloopwinkels, het heen en weer rijden met bussen naar de ambassade van Oekraïne en de IND, voortdurend communiceren met Google Translate op je smartphone, het was best intensief. Zelf was ik een manusje van alles: als er wat gedaan moest worden, kreeg ik een belletje en ging ik aan de slag."

Die drukte van de eerste maanden is inmiddels ruimschoots achter de rug. De inwoner van Groot-Ammers fungeert nog steeds als 'taxichauffeur'. "Vaak gaat het dan om een rit naar Amsterdam, voor aanmelding bij de IND. Of soms het ophalen van vluchtelingen vanaf Schiphol. In de loop van de tijd zijn allerlei zaken gestructureerd en wordt het nu vanuit de

gemeentelijke opvang zelf geregeld. Al is en blijft de inzet van vrijwilligers op allerlei vlakken nog steeds nodig."

Daarover gesproken: niet alleen in Groot-Ammers, maar ook bij de opvanglocatie in Waal en de nog te openen locatie in Giessenburg zijn vrijwilligers van harte welkom. Peter Kwakernaak kan het van harte aanbevelen. In de eerste plaats omdat het een manier is om mensen die op de vlucht zijn voor oorlogsgeweld, los van hun vertrouwde omgeving met vrijwel niets in een vreemd land terecht te brengen, te helpen. "Dat is zo'n meerwaarde. Ik heb meegemaakt dat vluchtelingen aankwamen met een baby, waarbij we als eerste naar een supermarkt reden voor voeding voor de kleine. Voor ons onvoorstelbaar, maar sommigen hebben letterlijk helemaal niets meer."

Wat hem dan ook het meest opviel én energie gaf in de afgelopen jaren: de grote dankbaarheid van Oekraïense vluchtelingen. "Wat voor ons een kleine moeite is, is voor de mensen die we helpen zó waardevol en vaak levensveranderend. Als je er nog over nadenkt om je ook als vrijwilliger aan te melden, dan kan ik dat meegeven. Een paar uur in de week maakt voor deze vluchtelingen echt het verschil. Daarmee zet je jezelf in, maar je krijgt er veel meer voor terug."

Vrijwilligers gezocht!

Op de opvanglocaties gebeurt veel. Zo krijgen vluchtelingen taalles, volgen ze een inburgeringscursus en moeten ze veel dingen regelen. Veel van deze activiteiten wordt geregeld door de locatiemanager, maar alleen kunnen zij dit niet. Gemeente Molenlanden is daarom altijd op zoek naar enthousiaste vrijwilligers die helpen met het volgende:

- Een praatje maken en gezelschap bieden.
- Helpen met dagelijkse activiteiten zoals leren fietsen, zwemles, boodschappen doen en vervoer naar de tandarts of dokter.
- Ondersteuning bieden bij taal en integratie.

Vrijwilligers zorgen voor een warm welkom en helpen nieuwkomers zich thuis te voelen in Molenlanden. Of u nu één uur per maand beschikbaar bent of vaker wilt helpen, uw inzet is waardevol! Wilt u bijdragen aan dit belangrijke maatschappelijke thema of meer informatie? Neemt u dan contact met ons op via opvang@jouwgemeente.nl.

Hoe pakt Molenlanden het aan?

Gemeente Molenlanden vindt het belangrijk om de mensen die op de vlucht zijn een veilige plek te bieden. Tegelijkertijd roept het opvangen van vluchtelingen ook vragen en zorgen op in de samenleving. Om antwoord te geven op de vraag hoe deze lastige opgave met de samenleving ingevuld kan worden, is ieders mening van groot belang. Gemeente Molenlanden stelt: 'Alleen door te luisteren naar wat er leeft en door samen kansen te verkennen, kunnen we bouwen aan een aanpak die recht doet aan zowel de mensen die opvang nodig hebben als aan onze inwoners.'

De eerste stap in het invullen van de asielopgave en het vinden van de juiste locaties, is het ophalen van input bij lokale organisaties en inwoners. Op 25, 26 en 30 juni en 3 en 7 juli vinden bijeenkomsten plaats voor inwoners. De gemeente roept dan ook iedereen op zijn of haar mening, vragen, zorgen en ideeën te delen tijdens één van deze bijeenkomsten.

Uitnodiging

Denkt u ook mee over asielopvang in Molenlanden?

Gemeente Molenlanden wil mensen die hun thuisland moeten ontvluchten door oorlog of andere levensbedreigende situaties niet in de steek laten. Het omkijken naar mensen in nood zit tenslotte in het Molenlandse dna. Tegelijkertijd zien we dat het opvangen van vluchtelingen veel losmaakt in onze samenleving. Er zijn vragen en zorgen, maar ook veel ideeën. Wij vragen u om dit met ons te delen, want uw stem is van groot belang om tot een menselijke én wenselijke oplossing te komen.

U bent op één van onderstaande data van harte uitgenodigd met ons in gesprek te gaan over asielopvang.

- 25 juni van 19.30 – 21.00 ('t Waellant, Nieuw-Lekkerland)
- 26 juni van 16.00 – 17.30 (Vijf Lelies, Streefkerk)
- 30 juni van 19.30 – 21.00 (De Til, Giessenburg)
- 3 juli van 19.30 – 21.00 (Den Hoek, Hoogblokland + online)
- 7 juli van 19.30 – 21.00 (Multistee, Goudriaan)

Aanmelden kan via onderstaande QR-code.

Op www.molenlanden.nl/opvang-vluchtelingen vindt u meer informatie over asielopvang en de bijeenkomsten.

Tijdslijn participatietraject asielopvang

Het participatietraject om te komen tot nieuwe opvanglocaties gebeurt in twee fases. De eerste fase (t/m september 2025) is een verkennende fase waarbij meningen en ideeën worden opgehaald uit de samenleving. In de tweede fase wordt toegewerkt naar het vinden van locaties die geschikt zijn voor het opvangen van vluchtelingen.

Fase 1: Verkenning & Participatie t/m september 2025

Evaluatie Hoornaar

Leerpunten meenemen voor vervolgtraject.
Afgerond op 27 mei 2025

Herijken criteria locatiekeuze

Kritisch bekijken en vastleggen van beoordelingscriteria voor locaties.
Doorlopend tot sept. 2025

Bijeenkomsten maatschappelijk middenveld & inwoners

Gesprekken met kerken, verenigingen, dorpsraden én inwoners over asielopvang.
Juni & begin juli 2025

Raadsbesluit

College stelt raadsvoorstel op met criteria en vervolgstappen.
September 2025

Locatievoorstellen ophalen bij inwoners

Inwoners worden gevraagd geschikte locaties aan te dragen.
Najaar 2025

Fase 2: Selectie & Realisatie vanaf eind 2025 (indicatief)

Beoordelen voorgestelde locaties

Locaties worden vergeleken aan de hand van vastgestelde criteria.
Eind 2025 / begin 2026

Schouw COA

COA bezoekt en beoordeelt locaties op geschiktheid.
Eind 2025 / begin 2026

Gesprekken betreffende kernen

Overleg met inwoners van betrokken dorpen.
Medio 2026

Definitief besluit locatiekeuze

Medio 2026

Opstellen plan van aanpak

Invulling van betreffende opvanglocaties bespreken met inwoners.
Medio / eind 2026

Realisatie opvanglocaties

Start bouw en / of inrichten van opvanglocaties.
Eind 2026 / begin 2027

Alle termijnen in fase 2 zijn een inschatting en kunnen nog wijzigen tijdens het doorlopen van alle eerdere stappen.

Vijf vragen aan...

Arco Bikker, wethouder asiel en migratie.

1. Wat wist u nog niet over asielopvang voordat u verantwoordelijk wethouder was?

In het verleden vingen we in gemeenten af en toe groepen vluchtelingen op, opvang was incidenteel. Nu zie je dat er veel is veranderd in de wereld en dat er een constante stroom vluchtelingen op gang is gekomen. Asielopvang is structureel van aard geworden en ik vind het belangrijk dat we daar als gemeente op inspelen. We bouwen daarom aan een aanpak voor de lange termijn en ik hoop dat onze inwoners daar een rol in zullen spelen.

2. Wat vindt u het lastigst aan dit onderwerp?

Dat we er als gemeentebestuur achter staan dat we mensen in nood op willen vangen, maar dat we ook de spanningen en zorgen voelen die er leven in de samenleving. Het samenbrengen van deze meningen en werelden is een bijzonder lastige opgave. Daarom besteden we nu veel tijd aan het participatietraject. Met de komende inwonersbijeenkomsten hopen we daarin een mooie stap te zetten.

3. Hoe gaat u om met het dilemma wonen en asielopvang?

We bouwen in Molenlanden meer dan we ooit hebben gedaan, maar de

vraag is enorm en we kunnen daar ondanks alle inspanningen niet aan voldoen. Het begrip wonen en asielopvang kunnen eigenlijk ook niet met elkaar vergeleken worden. Een 'dak boven je hoofd hebben' ziet er in beide gevallen heel anders uit en vraagt om andere maatregelen en organisatie. In onze aanpak op zoek naar opvanglocaties bekijken we ook of we een en ander kunnen combineren en hoe we opvanglocaties op een later moment geschikt kunnen maken voor bewoning.

4. Wat vindt u van de ontwikkelingen in de landelijke politiek?

De steeds veranderende koers in Den Haag is niet echt helpend bij dit complexe vraagstuk. Ik hoop dat er duidelijkheid komt vanuit de landelijke overheid en dat de beschikbare financiële middelen voldoende blijven om menswaardige voorzieningen te realiseren en te beheren. Voor het college is het van belang dat de kosten voor asielopvang door het Rijk gefinancierd blijven en dat dit niet ten koste gaat van gemeentegeld.

5. Wat vindt u dat inwoners nog moeten weten over asielopvang?

Asielopvang gaat vaak over de mogelijke problemen met veiligheid en integratie, maar als we kijken naar onze opvanglocatie in Bleskensgraaf dan gaat dat al zo'n lange tijd goed. We zorgen ervoor dat, mede dankzij de betrokkenheid van verschillende lokale organisaties en inwoners, de vluchtelingen zo snel mogelijk integreren en dat ze een tijdsbesteding hebben. We vergeten weleens dat we het over mensen hebben zoals u en ik die huis en haard hebben verlaten en een onzekere toekomst tegemoet gaan. Het is belangrijk voor hen dat ze weten waar ze leven en dat ze bezig kunnen zijn.

FAMILIE LEPEKHA Dankbaar voor veilige plek en werk

Waal – Drie jaar geleden vluchtten Nataliia Lepekha - Savchenko (56) en haar dochter Katja (17) naar Nederland. Ze vonden onderdak bij de familie Van der Ham in Groot-Ammers en kwamen later in de groepsopvang terecht.

Twee jaar nadat Nataliia en Katja in Nederland een plek hadden gekregen, arriveerde ook hun man en vader Yuri (52). Dat was in dezelfde periode als hun verhuizing naar de groepsopvang in Waal. Tussendoor woonden moeder en dochter enige tijd in de centrale opvanglocatie aan de Wilgenweg in Groot-Ammers. Katja's broer en ook haar oma moesten ze achterlaten in Oekraïne.

Vredig leven

Nataliia leest veel over de geschiedenis van Nederland, vertelt ze in het Oekraïens. Haar dochter vertaalt: "We zijn Nederland heel dankbaar voor het warme welkom, de gastvrijheid en de geweldige zorg die ze ons bieden. We zijn dankbaar dat we hier vredig kunnen leven, zonder oorlog. We vinden de Nederlandse mensen aardig, ze helpen ons."

Of ze nog terug willen naar Oekraïne? Ze glimlachen en schudden hun hoofd. "Wij willen in Nederland blijven", zegt Katja. "We vinden dit land heel mooi." Katja is de enige van de drie die goed Nederlands spreekt. Dat leerde ze in de Internationale Schakelklas in Gorinchem. "Ik zit in het laatste jaar en heb daar lieve en aardige docenten. Ook heb ik een vriendin uit Koerdistan en een Arabische vriendin. Ze zijn lief en vriendelijk. We helpen elkaar."

Opleiding

Na afronding van de schakelklas wil Katja een mbo-opleiding gaan doen in Utrecht. "Eerst een opleiding voor allround business assistent op mbo-3-niveau, daarna kan ik naar niveau 4. Ik wil marketeer worden."

Katja vertelt dat haar vader in een boomgaard in Lexmond werkt. "Hij sorteert appels." Yuri knikt. "Ik ben heel blij dat ik in de boomgaard kan werken. In Oekraïne werkte ik bij de politie, in de veiligheid. Daar heb ik 23 jaar gewerkt. Daarna kon ik niet meer werken, vanwege mijn gezondheid."

Leuk bedrijf

Nataliia werkt bij Logisticon Water Treatment in Groot-Ammers, als schoonmaakster. "Het is een heel leuk bedrijf, ik ben blij dat ik daar werk", zegt ze. "Mijn collega's zijn lief en vriendelijk. In Oekraïne deed ik de administratie op een school. Nee, ik mis dat werk

niet." Ze lacht en steekt twee duimen omhoog. "Bij Logisticon is het goed."

In augustus of september hopen ze naar de centrale opvang in Giessenburg te verhuizen, waar ze een eigen woonunit krijgen. Nataliia: "In Waal is het goed, maar nu wonen we met zijn drieën in een kleine ruimte en gebruiken we de gemeenschappelijke wc's, douches en keukens." Ze laten de ruimte zien waar ze nu wonen: er passen net drie bedden, een bank en kasten in.

Barbecue

Ondanks de krappe woonruimte hebben ze het naar hun zin in Waal. Met een grote glimlach vertellen ze over de barbecue met burens die ze onlangs hadden, georganiseerd door de locatiemanager. Nataliia laat foto's zien van volle borden met heerlijke gerechten en hapjes. "De burens zijn heel lief en vriendelijk en de barbecue was leuk."

Vluchtelingen, maar ook gewone Molenlanders

Ja, het zijn formeel nog steeds vluchtelingen. Maar de tientallen Oekraïeners die wonen in de opvanglocaties in Groot-Ammers en Waal zijn inmiddels ook 'gewone' Molenlanders, die net als iedereen een ritme hebben van werken, naar school gaan en vrije tijd. Een gesprek met locatiemanagers Yvonne den Herder en Frank Chapel over hun opmerkelijke weerbaarheid, maar ook over het verdriet en de zorgen die nog steeds een dagelijkse realiteit zijn.

Het zou een doorsnee straat in één van de dorpen in de Alblasserwaard kunnen zijn. Voordeuren, fietsen in een stalling, de ietwat slaperige rust als vrijwel iedereen aan het werk zit of op school is. De opvanglocatie in Waal straalt dat tijdens een rondleiding door Yvonne en Frank uit. "Tekend voor de weerbaarheid van de Oekraïense vluchtelingen", vertelt het tweetal even later in het kantoor op het terrein aan de Lekdijk. "Het is heel bijzonder om te zien hoe snel ze, terwijl ze de taal, de cultuur en de regels niet kennen, het gewone dagelijkse leven oppakken. Het zijn echt loeiharde werkers. Op de arbeidsmarkt pakken ze banen op waar Nederlanders nee tegen zeggen."

Het past naadloos bij de Molenlandse manier om hen op te vangen. Na aankomst is er voor de vluchtelingen vanzelfsprekend de ruimte om op adem te komen, maar de blik gaat al snel vooruit. "Binnen enkele weken regelen we een BSN-nummer en een bankreke-

ning, om zo de weg naar werk vrij te maken. Kinderen gaan hier in Nieuwpoort en Groot-Ammers naar school of bijvoorbeeld in Gorinchem en Schoonhoven naar de middelbare school. We dringen erop aan zo snel mogelijk Nederlands te leren."

Niet voor niets. Frank en Yvonne zijn ervan overtuigd hoe belangrijk het voor de Oekraïense vluchtelingen is om weer perspectief te hebben. "Hun toekomst is onzeker. Blijft het oorlog, waar gaan ze straks wonen? Maar als je daarin blijft hangen, gaat het alleen maar slechter met je. Wij focussen op het nu, om zo ruimte in het hoofd te geven. Het zorgt ervoor dat ze zich gewaardeerd en thuis voelen. Als ze allemaal morgen weg zouden gaan, zou dit voor een grote uitdaging zorgen bij een deel van het Molenlandse bedrijfsleven. Zij leveren nu al een onmisbare bijdrage."

Die acceptatie komt er ook steeds meer van inwoners van Molenlanden. In Waal moest daarvoor wel een hobbelt genomen worden. De komst van de opvanglocatie zorgde voor veel onrust. Die is grotendeels verdwenen. "We hebben de buurt in het afgelopen jaar twee keer uitgenodigd om te komen eten. Dat is heel goed verlopen. Verschillende mensen die tegen de komst van de opvanglocatie zijn hebben aangegeven geen problemen meer te hebben met het feit dat de vluchtelingen hier wonen."

De twee locatiemanagers noemen daarnaast met warmte de inzet van de vele vrijwilligers. Voor het vervoer van vluchtelingen, het geven van taalonderwijs, het aanbieden van zwemblessen, de lijst is lang. Frank: "Zeer waardevol is de inzet van de dorpsraden, die meedenken en zorgen voor een bepaalde chemie om de vluchtelingen te laten landen." Met een lach: "Je ziet soms een bijzondere wisselwerking. Oekraïners houden van dansen, maar dat kan in Molenlanden eigenlijk nergens. In Giessenburg zijn we nu bezig om een ruimte daarvoor te regelen en we kijken of er ook Giessenburgers willen gaan dansen. Dan zie je hoe je ook andersom iets in een dorp in gang kunt zetten."

Het is een verhaal met veel mooie kanten. Maar dat de opvanglocaties een gewone nieuwe buurt in Molenlanden vormen, klopt niet helemaal. Achter de voordeuren blijven het verdriet over het alles achter moeten laten, de onzekerheid over de toekomst en het rouwen om omgekomen familieleden voor de buitenwereld verborgen. Op de voet wordt de oorlog in het thuisland gevolgd. Bombardementen op plaatsen waar de vluchtelingen woonden en vaak nog veel mensen kennen, raken hen in het hart. "Iedereen hier heeft wel familielid of iemand uit de naaste omgeving die is gesneuveld of gedood is door de Russische bombardementen. Van een jongen die hier woont vocht een broer als soldaat. We hoorden onlangs dat hij is omgekomen bij een gevecht. Het verdriet dat je dan ziet is hartverscheurend. Dat sommige mensen vraagtekens zetten bij het feit dat we ook mannen opvangen, daar vinden we wat van. Ieder gezin heeft wel iemand opgeofferd in de oorlog. Wie zijn wij dan om daar een oordeel over te hebben? Daarnaast zien we bij het herenigen van gezinnen dat dat een zeer positieve impact heeft."

Ze zijn locatiemanagers. Maar het is een taakomschrijving die veel te zakelijk en te beperkt is voor hun inzet. Yvonne: "We zijn soms psycholoog, soms leraars, soms politieagent, soms zelfs vriend of vriendin. We noemen ons met een knipoog miniburgemeesters. Zelfs het soms meenemen van onze honden maakt er deel van uit. Velen missen hun huisdieren ontzettend, omdat ze die achter moesten laten. Onze honden zijn dan ook zeer populair." En met nadruk: "Het is ongelooflijk mooi om met de vluchtelingen uit Oekraïne op te mogen trekken, een vertrouwensband met hen op te bouwen en hen hier als gemeente Molenlanden een thuis te kunnen bieden waar ze tot rust kunnen komen en zich écht veilig kunnen voelen."

Ongeveer helft bewoners opvang Bleskensgraaf heeft al een baan

Bleskensgraaf herbergt al vanaf 1 februari 2023 tientallen asielzoekers. Een in veel opzichten onopvallend asielzoekerscentrum: de bescheiden schaal zorgt ervoor, maar ook het feit dat er geen wanklank over gehoord wordt. Maar tegelijkertijd weten weinigen hoe het dagelijks er nu eigenlijk achter de muren van deze locatie uit ziet. Locatiemanager Kees Huisman en bewoner Mahmoud geven een toelichting.

Zes dagen in de week werkt hij. Nu nog bij een restaurant in Dordrecht, over enige tijd bij een horecagelegenheid in Sliedrecht. Mahmoud, 25 jaar, die in november een verblijfsvergunning kreeg, heeft het daarmee zo druk dat er geen tijd over blijft voor taallessen. Een paar woordjes lukt wel, maar: "Nederlands is echt een heel moeilijke taal", verzucht hij.

De goedlachse voormalige inwoner van Eritrea, gevlucht voor het straffe militaire regime in dit land, woont al ruim twee jaar in Bleskensgraaf. Het feit dat hij werk heeft is hier geen uitzondering. "Ongeveer de helft van de bijna zestig bewoners heeft een baan", knikt Kees Huisman. "We merken dat onze aanpak hier in de regio om asielzoekers zo snel mogelijk van een BSN-nummer te voorzien daarbij een grote meerwaarde is. Daarmee maak je de drempel veel lager. Een belangrijke werkgever is bijvoorbeeld Monta in Mole-naarsgraaf."

Dat betekent tegelijkertijd dat de andere helft van de 58 vluchtelingen de hele dag in Bleskensgraaf is. Zij krijgen diverse activiteiten aangeboden, zoals fitness, padel, spelletjesavonden en voetballen. Maar ook praktische zaken staan op de agenda. "Vrijwilligers bie-

den taallessen aan. Ook gaan ze met ons eigen vervoer naar Dordrecht om boodschappen te doen. Voor de avondmaaltijd is er catering, maar het ontbijt en de lunch regelen en betalen zij zelf van hun leefgeld."

Het meedoen aan de activiteiten kost wel moeite, signaleert Huisman. "Hoe meer tijd men heeft, hoe lager vaak de motivatie. De onzekerheid over de toekomst, of de asielaanvraag wel wordt ingewilligd, helpt daarbij niet mee. Wij doen er alles aan om hen te motiveren. Bij de begeleiders staat de deur altijd open voor een luisterend oor. 'Stay strong', zeg ik vaak. Het helpt zeker dat dit een kleinschalige locatie is. We kennen de mensen bij naam en dat zorgt ervoor dat er makkelijker contact kan worden gelegd."

Tegelijkertijd gaat het begrip voor de onzekerheid en de frustratie over het jarenlange wachten samen met duidelijke kaders.

Een uitdaging om de sfeer goed te houden, dat is en blijft het. Zeker omdat de locatie in Bleskensgraaf een noodopvang was. "Er zijn wanden geplaatst en dat was het wel. Het belangrijkste was onderdak en eten bieden. Voor een langduriger opvang is dit eigenlijk niet geschikt." Maar daar wordt wel aan gewerkt. Bewoners van de opvang in Bleskensgraaf dachten bijvoorbeeld mee met een inventief nieuw stapelbed, ontworpen via het project De Wachtkamer. Door de grote hoogte en de keuze hoever je de twee bedden afsluit, kan er indien gewenst privacy worden gecreëerd. "En in de zijkanalen zijn opbergruimtes gemaakt, zodat er veel minder spullen op de vloer liggen. Ook dat is goed voor de leefbaarheid."

Mahmout gaat met een brede glimlach bij één van deze nieuwe bedden op de foto. Zijn situatie is meteen ook een goed voorbeeld van het stagnerende asielproces in Nederland. Hij is in afwachting van een woning. Huisman: "Er is hier bijna geen doorstroming. Als er plekken vrijkomen, is dat omdat iemand te horen krijgt dat hij of zij niet mag blijven en terug moet naar het land van herkomst."

Het klinkt wat eigenaardig, maar Mahmoud ziet daar voornog geen probleem in. "Ik heb het hier goed naar mijn zin, heb hier vrienden. Eigenlijk zou ik net zo lief hier blijven."